

Några fakta och berättelser från Tostarp från början av 1900-talet

Byn

Tostarps by ägdes förr av Stjernerps gods. Åbor och torpare gjorde dagsverken och betalade arrenden till godsägaren.

I början av 1900-talet såldes byn till Kronan, som i sin tur bjöd ut gårdarna på auktion 26 okt 1904, enligt en annons införd i Hallandsposten. Kronan behöll emellertid skogen.

Byn bestod då av åtta gårdar och ett antal torp och stugor.

Det fanns två allmänningar. Den ena låg i närheten av Tostarpsjön och hade linbasta och grustag och den andra allmänningen låg vid Hallaberget.

Barnen i byn gick i Boarps skola och sedan i Tönnersjö Folkskola.

På Hallaberget finns en fornlämning, en gravhög, och vid vägen mellan kyrkan och möllan finns en rest sten, Pjukestenen, och två mindre stenrösen.

Gårdarna i byn hette Gamla och Nya Norrgården, Gamla och Nya Mellangården, Gamla och Nya Rumpagården, Gamla och Nya Sörgården. De låg samlade två och två i närheten av Fägatan "Gatan". Efter laga skifte flyttades några av gårdarna: Rumpagården blev Axel Larssons, Mellangården blev "Boknes" och Norrgården blev "Algots".

Hörsägen: Efter sista pesten i början på 1700-talet fanns i byn bara två överlevande, varav en bodde på Mellangården, Tostarp 2. Det fanns ett rykte att gårdens skatter skulle vara nedgrävda i trädgården. Min farfar brukade gräva och leta, dock utan resultat.

En pestkyrkogård från 1700-talet ska finnas i skogen ovanför Sönnergård..

Missionshuset

1878	bildades Tönnersjö Betania-församling hos Nils Andersson, bosatt på fastigheten Ljungen i Jonstorp. Medlemmarna hade mötena i sina hem.
1911	köpte församlingen predikantbostaden i Tönnersjö och mötena hölls där.
1912	köpte man en paviljong på Halmstadutställningen. Byggnaden flyttades till Tönnersjö och inreddes till missionshus.
1913	skedde invigningen.

1919 anställdes en halvtidspredikant, Klas Johansson.
1969 gick Tönnersjöförsamlingen ihop med Halmstads
Missionsförsamling.
Numera är missionshuset sålt till en privatperson och används delvis
som bostad.

(enligt uppgifter från Bo och Ann-Marie Skölde)

Pilla (Peternilla) Jönsson

Fakta: Pilla föddes den 14 feb 1895 på ett torp under Stjernarp. Torpet låg
innanför "Gatan" som numera ägs av Lasse och Anne Tönnerheden.
Torpets bestod av en liten stuga och ett uthus och hade beteckningen Tostarp 5.
Föräldrarna var åbon Jöns Persson, som dog den 25/10 1878, och Inger
Olsdotter, född den 12/4 1840, död den 22/12 1898 (utfattig).
Pilla dog den 27/3 1951 efter att ha tillbringat sin sista tid på Hemgården i
Eldsberga. Hon är begravd på Tönnersjö kyrkogård i III:e kvarteret och på
gravstenen står: Vännerna reste vården. Varje vår planteras blommor vid stenen.
Numera är torpet borta och träd och sly har vuxit upp på platsen. Några
grundstenar och fruktträd vittnar om att torpet funnits.

Hörsägen: Det berättas att Pilla i sin ungdom haft en fästman som utvandrat till
Amerika. Han hörde aldrig av sig som han lovat henne.
Eftersom hennes far dött när hon bara var tre år, levde hon och modern
ensamma till moderns död 1898.
Pilla försörjde sig på att ha några får och höns och genom att utföra sysslor åt
bönderna i byn. Folket i byn hjälpte henne och bjöd hem henne t ex vid jultid.
Hon bodde till sist på Hemgården och efter sin död kördes hennes kista tillbaka
till Tönnersjö av lastbilsägaren Robert Pettersson.

Sven Loran

Fakta: Hans namn var Sven Lorentz Esbjörnsson och han föddes 21/3 1843 i
Tönnersjö socken.
Föräldrarna hette Esbjörn Persson, f 1794, och Svenborg Svensdotter, f 1806.
Han hade två syskon, Christian och Christina.
Han bodde i en backstuga med två avdelningar. Den hette Stugan 5 och låg i
närheten av Tostarp 2.
Han dog 1928 och står i kyrkboken som "ogift" och "understödsstugare" och
bodde då på Djäknebolet 2.

Hörsägen: Sven Loran arbetade som dräng, på Stjernarps tegelbruk, som murarhantlangare och som biträde vid klockringningen. Tidvis var han utflyttad till Snöstorps socken.

Backstugan kallas i Eldsbergaboken för Skadekull. I ena utrymmet av backstugan hade Sven Loran sin ko. Han var intresserad av trädgården och hade där blommande buskar och blomrabatter.

Enligt Charles Anderssons bok Eldsbergabygden ska han senare ha bosatt sig i "Musalyckan", som tillhör Djäknebolet vid Iglasjön.

På 50-talet var backstugan borta sen länge, men kvar fanns stenmurarna och rester av eldstaden samt trädgården, där man kunde plocka gullvivor och borstnejlikor. Vi kallade stället "Sven Lorans have".

Skräddarpellen

Fakta: "Skräddarpellens" namn var Per Svensson. Han bodde med sin familj i första huset på vänster hand när man går söderut från Tönnersjö kyrka.

Fastigheten tillhörde Tönnersjö Stomgård.

Pers första hustru hette Clara Andersdotter, från Unnaryds socken. De fick sju gemensamma barn mellan 1880 och 1899. Clara dog 1899, när yngsta dottern var tre månader gammal, och då blev fadern Per Svensson och hans sväger Per Johansson i Roshult förmyndare för barnen.

Pers Svenssons andra hustru hette Anna, från Ulvered, och de fick två gemensamma barn, Signe och Adolf. Pers familjegrav finns alldeles väster om ingångsporten till Tönnersjö kyrka. Där ligger också dottern Signe begravd.

Sonen Adolf blev skräddare och bosatte sig i Bygget.

Hörsägen: Endast tre av Claras och Pers barn överlevde till vuxen ålder och dessa tre utvandrade till USA. Ett av barnen hette Thea och hennes dotter Violet lever fortfarande (2016) och har kontakt med släktingar i Sverige.

"Skräddarpellen" var förstas skräddare men drev även handelsbod och poststation.

Han hade också biodling. Enligt en berättelse rökte han pipa och en gång antände en gnista hela bikupan, en annan gång började det brinna i hans helskägg.

Nils Petter Salomonsson

Nils Petter föddes 1875 på Lundsgård. Föräldrarna, Salomon Karlsson, f 1847 i Angelstad, och Neta Persdotter, f 1846 i Tönnersjö, gjorde dagsverken på Alslöfs Gård. De fick fem barn ; Nils Petter, Anna, Patrik, Jenny och Alma. När föräldrarna inte längre orkade göra dagsverken, och antingen varken kunde eller ville friköpa Lundsgård, flyttade de därifrån och byggde sig ett hus på en tomt som styckats av från Tostarp 2. (Där bor numera paret Tunå.) Även Netas far, Pehr Pehrsson, flyttade med.

Efter föräldrarnas död, 1903, resp 1911, bodde Nils Petter kvar i huset med sin hustru Emma och deras tre barn (ett av barnen var blivande byggmästaren Erik Salomonsson) och dessutom systerdottern Nanny, f 1907, tills hon konfirmerats och fått tjänst i Ösarp.

Nils Petter arbetade som murare. Han var starkt engagerad i Missionsförsamlingen och satt i dess styrelse.

Han skadades i en byggolycka i Boarp 1934, när en murvägg rasade ner över honom, och avled därefter av sina skador. Hans familjegrav finns på Tönnersjö kyrkogård i II:a kvarteret.

PS: Nils Petters syster Anna gifte sig 1912 med August Andersson i Tostarp och blev alltså min farmor.

Antecknat av Vivi-Ann Pedersen 7/9 2016